

GWEITHDREFN ANAFIADAU OFFER MINIOG AC AMLYGIAD

Cyflwyniad a Nod

Mae'r ddogfen weithdrefn hon yn amlinellu'r broses safonol ar gyfer rheoli amlygiad galwedigaethol i waed a hylifau'r corff risg uchel drwy anafiadau offer miniog neu amlygiad.

Mae'n rhoi arweiniad i bawb sy'n ymwneud â darparu gofal, gan gynnwys staff sgrinio a labordy. Fe'i hategir gan y polisi ategol a'r weithdrefn 'Rheoli Offer Miniog yn Ddiogel'.

Polisïau, Gweithdrefnau a Dogfennau Rheoli Ysgrifenedig Cysylltiedig

[Mae'r holl bolisïau a gweithdrefnau corfforaethol ar gael ar wefan Iechyd Cyhoeddus Cymru](#)

- Ar dudalen Polisïau Llywodraethu Clinigol a Rheoli Heintiau ar y fewnwyd ([Polisïau Llywodraethu Clinigol a Rheoli Heintiau \(gig.cymru\)](#)):
  - Polisi Anafiadau Offer Miniog ac Amlygiad a Rheoli Offer Miniog yn Ddiogel
  - Gweithdrefn Anafiadau Offer Miniog ac Amlygiad
  - Polisi Atal a Rheoli Heintiau
- Llawlyfr Cenedlaethol Atal a Rheoli Heintiau [NIPCM - Iechyd Cyhoeddus Cymru \(gig.cymru\)](#)
- Canllawiau ar reoli anafiadau brathiadau dynol <https://phw.nhs.wales/services-and-teams/harp/infection-prevention-and-control/guidance/accordians/docs/guidance-for-the-management-of-human-bite-injuries-in-wales-2019-welsh-version/>

Ar y dudalen Polisïau Rheoli Risgiau, Iechyd a Diogelwch ac Ystadau ar y fewnwyd ([Polisïau Rheoli Risgiau, Iechyd a Diogelwch ac Ystadau - Iechyd Cyhoeddus Cymru \(gig.cymru\)](#)):

- Polisi a Gweithdrefn Adrodd am Ddigwyddiadau
- Polisi Cyfarpar Diogelu Personol
- Polisi Rheoli Sylweddau Peryglus i Iechyd
- Canllawiau Iechyd a Diogelwch yr Adran Microbioleg [http://nww2.nphs.wales.nhs.uk:8080/QualityManagementDocs.nsf/1f8687d8da97650980256fa30051b0be/80257235003e6975802573d000686e05/\\$FILE/MDHS005%20health%20and%20Safety.\(F\)doc.doc?open&date=14-11-2019.1231](http://nww2.nphs.wales.nhs.uk:8080/QualityManagementDocs.nsf/1f8687d8da97650980256fa30051b0be/80257235003e6975802573d000686e05/$FILE/MDHS005%20health%20and%20Safety.(F)doc.doc?open&date=14-11-2019.1231)

Mae'r ddeddfwriaeth berthnasol a dogfennau cysylltiedig wedi'u rhestru yn y Polisi Offer Miniog cyffredinol.

Cwmpas

Pob aelod o staff a gyflogir gan Iechyd Cyhoeddus Cymru sy'n gweithio ar neu mewn lleoliadau clinigol (gan gynnwys y rhai ar gontractau anrhyddedus neu dros dro, a chontractwyr ar y safle).

Asesiad o'r Effaith ar Gydraddoldeb ac Iechyd	Mae Asesiad o'r Effaith ar Gydraddoldeb, y Gymraeg ac Iechyd wedi'i gwblhau a gellir ei weld ar dudalennau gwe'r polisi.
Cymeradwywyd gan	Tîm Arweinyddiaeth
Dyddiad Cymeradwyo	08/12/2023
Dyddiad Adolygu	08/12/2026
Dyddiad Cyhoeddi:	Ionawr 2024
Cyfarwyddwr Gweithredol Atebol/Cyfarwyddwr	Cyfarwyddwr Gweithredol Ansawdd, Nyrsio a Gweithwyr Proffesiynol Perthynol i Iechyd
Awdur	Nyrs Arwain ar gyfer Atal a Rheoli Heintiau (Corfforaethol)

Ymwadiad

Os yw dyddiad adolygu'r ddogfen hon wedi mynd heibio, sicrhewch mai'r fersiwn rydych yn ei defnyddio yw'r un ddiweddaraf, naill ai drwy gysylltu ag awdur y ddogfen neu [Uned Fusnes y Bwrdd](#).

Mae hon yn ddogfen reoledig. Cedwir y prif gopi gan Uned Fusnes y Bwrdd.

Er bod y gellir argraffu'r ddogfen hon, y fersiwn electronig a bostiwyd ar y rhyngwrdd yw'r prif gopi. Nid yw copïau wedi'u hargraffu o'r ddogfen hon yn rheoledig. **Ni** ddylid cadw'r ddogfen hon ar yriannau lleol na rhwydwaith, ond dylai bob amser gael ei chyrchu o'r [rhyngwrdd](#).

Crynodeb o adolygiadau/diwygiadau				
Rhif y fersiwn	Dyddiad yr Adolygiad	Dyddiad Cymeradwyo	Dyddiad cyhoeddi	Crynodeb o'r Diwygiadau
F1	2021	14.04.21	14.04.21	Mae'r ddogfen weithdrefn hon yn newydd ac mae wedi'i chreu fel adnodd ategol i'r polisi anafiadau amlygiad. Mae'r algorithm rheoli Amlygiad Galwedigaethol wedi'i ddiwygio i fynd i'r afael â'r diffyg darpariaeth fflebotomi yng ngwasanaethau Iechyd Cyhoeddus Cymru neu gan y ddarpariaeth Iechyd Galwedigaethol bresennol.
F2	01.05.23	08/12/23	Ionawr 2024	Ailysgrifennu helaeth i ddiweddarau prosesau. Rhagor o wybodaeth wedi'i chynnwys i helpu staff labordy microbioleg i reoli anaf offer miniog neu amlygiad yn briodol. Gwybodaeth am Reoli Offer Miniog yn Ddiogel wedi'i thynnu allan a'i gosod mewn gweithdrefn newydd ei chreu.

Cynnwys

1 Cyflwyniad	5
2 Diffiniadau/Cwmpas	5
3 Rolau a chyfrifoldebau	6
4 Gweithdrefn/Proses/Protocol	10
5. Gofynion hyfforddi a chyfathrebu â staff.....	15
6. Monitro cydymffurfiaeth	15
7. Datganiad Llywodraethu Gwybodaeth	16
Atodiad 1	17
Manylion cyswllt Adrannau Iechyd Galwedigaethol sydd â Chytundebau Lefel Gwasanaeth i ddarparu gwasanaethau iechyd galwedigaethol	17
Atodiad 2 - Siartiau llif ar gyfer anafiadau offer miniog/amlygrwydd ar gyfer:.....	18
Atodiad 3 - Ffurflen Asesu Risg 1 Claf Ffynhonnell.....	26
Atodiad 4 - Ffurflen Asesu Risg 2 Claf Ffynhonnell Dienw...	28
Atodiad 5 – Ffurflen Gydsynio i ganiatáu i Wasanaethau Iechyd Galwedigaethol drafod canlyniadau gwaed diweddaraf y claf ffynhonnell.	29
Atodiad 6 – Gwybodaeth am feirysau a gludir yn y gwaed..	30
Atodiad 7 - Tabl o dalfyriadau a'r termau llawn y maent yn eu cynrychioli.	31

1 Cyflwyniad

Mae staff Iechyd Cyhoeddus Cymru sy'n ymwneud ag ymarfer clinigol yn wynebu risg bosibl o anaf o ganlyniad i amlygiad i waed, hylifau'r corff a samplau microbiolegol. Mae'r ddogfen weithdrefn hon yn amlinellu'r broses safonol ar gyfer rheoli amlygiad galwedigaethol i waed a hylifau'r corff risg uchel drwy anafiadau offer miniog neu anafiadau amlygiad eraill. Mae'n rhoi arweiniad i bawb sy'n ymwneud â darparu gofal, gan gynnwys staff sgrinio a labordy. Fe'i hategir gan bolisi ategol a'r weithdrefn [‘Rheoli Offer Miniog yn Ddiogel’](#).

Noder: nid yw'r weithdrefn hon yn cwmpasu amlygiad i organebau heintus drwy lwybrau fel trosglwyddo drwy ddefnyddio neu drwy'r awyr.

2 Diffiniadau/Cwmpas

Mae 'offer miniog' yn eitem sydd wedi'i chynllunio i dorri neu dyllu'r croen. Mae offer miniog yn cynnwys nodwyddau, chwistrellau sydd â nodwyddau, llafnau fflaim, ffleimiau a llafnau raseli, darnau o ddannedd neu esgyrn ac unrhyw eitem arall a all achosi rhwygiad neu glwyfau tyllu yn y lleoliad clinigol. Mae ffiolau a sleidiau toredig sydd â chyfryngau heintus neu waed dynol yn cael eu hystyried yn offer miniog hefyd.

Anafiadau offer miniog neu amlygiad yw lle gallai gwaed/hylif corff un person gael mynediad i gorff person arall, fel:

- Anaf tyllu neu 'offer miniog', er enghraifft gydag offeryn neu nodwydd wedi'u defnyddio
- Gollyngiad o waed neu hylif y corff ar groen wedi'i niweidio, e.e. crafiad, toriad, brech, llosgiad
- Sblash o waed neu hylif y corff ac ôl gwaed arno ar arwynebau mwcosaidd ac i mewn i'r llygad, y geg neu'r trwyn
- Unrhyw frathiad sy'n cynnwys toriad yn y croen a phresenoldeb gwaed.

Gall nifer o feirysau sy'n cael eu cario mewn gwaed a hylifau'r corff gael eu trosglwyddo drwy anafiadau offer miniog neu amlygiad. Mae'r rhain yn cynnwys feirws hepatitis B, feirws hepatitis C a'r feirws imiwnoddiffygiant dynol (HIV).

Cyfeirir yn aml at anafiadau offer miniog fel anafiadau ffon nodwydd neu anafiadau/digwyddiadau brechu. **Bydd y weithdrefn hon yn cyfeirio at yr holl anafiadau offer miniog ac anafiadau sblash fel anafiadau offer miniog neu amlygiad.**

Mewn lleoliad labordy ceir risg hefyd o anafiadau offer miniog neu amlygiad sy'n cynnwys deunydd pathogenig arall, drwy anafiadau offer miniog a sblash sy'n cynnwys samplau microbiolegol.

Noder - mae staff labordai hefyd wedi adrodd am doriadau o eitemau eraill a allai fod wedi dod i gysylltiad â deunyddiau sampl, fel toriadau papur o geisiadau labordy. Yn yr achosion hyn, mae'n angenrheidiol asesu'r risg o amlygiad i unrhyw ddeunydd heintus ac ychwanegu yn unol â hynny.

Os nad oes unrhyw amlygiad i waed/hylifau'r corff neu ficro-organebau eraill wedi digwydd, nid yw'r anaf yn cael ei ystyried yn anaf amlygiad. Byddai hyn yn cynnwys offer miniog di-haint, heb ei ddefnyddio, anafiadau offer miniog ac ysgyren ac anafiadau toriadau o gabinetau ac offer arall yn y labordy/lleoliad clinigol heb halogiad amlwg. O dan yr amgylchiadau hyn, y cyfan sydd ei angen yw golchi'r ardal halogedig yn drylwyr â sebon hylif a dŵr rhedeg cynnes. Dylid adrodd am yr anafiadau hyn o hyd ar Datix, gan ddewis y math o **'Ddamwain, Anaf'** ac yna defnyddio'r categorïau is-fath **'Cyswllt â gwrthrych neu anifail'** neu'n **'Taro yn erbyn neu gan wrthrych'** a dewis is-is-fath o fewn y ddau gategori hyn. Dylid glanhau'r arwyneb yn ôl yr angen. Dylid adrodd am unrhyw offer peryglus.

3 Rolau a chyfrifoldebau

3.1 Cyfrifoldebau Staff Iechyd Cyhoeddus Cymru

Dylai staff gymryd pob rhagofal rhesymol i osgoi anafiadau offer miniog neu amlygiad. Mae hyn yn cynnwys osgoi'r defnydd o offer miniog meddygol cyn belled ag sy'n ymarferol, defnyddio offer miniog mwy diogel lle y bo'n bosibl a dilyn protocolau ar gyfer gwaredu offer miniog yn gywir.

Mewn achos o anaf offer miniog neu amlygiad, dylai'r holl staff wybod:

- Pa gamau i'w cymryd.
- Pwy sy'n gyfrifol am sicrhau asesiad priodol.
- Lle i fynd i gael triniaeth ar gyfer yr anaf a thriniaeth ddilynol.
- Sut i adrodd am y digwyddiad er mwyn lleihau neu osgoi anafiadau yn y dyfodol.

Pan fydd anaf offer miniog neu amlygiad yn digwydd, rhaid i'r person sydd wedi'i anafu wneud y canlynol:

- Rhowch gymorth cyntaf ar unwaith:
  - **Croen/Meinwe**
    - Annog gwaedu lleol drwy wasgu'r safle'n ysgafn, peidiwch â sugno'r safle.
    - Golchwch y safle sydd wedi'i effeithio â sebon a dŵr cynnes sy'n rhedeg. Peidiwch â sgwrio'r safle.
    - Gorchuddiwch y safle â gorchudd sy'n dal dŵr.
  - **Y llygaid neu'r geg**
    - Rinsiwch/dyfrhau â symiau helaeth o ddŵr (defnyddiwch becynnau golchi llygaid os ydynt ar gael).
    - Os ydych yn gwisgo lensys cyffwrdd dylech ddyfrhau'r llygaid cyn ac ar ôl eu tynnu.

- Peidiwch â llyncu'r dŵr a ddefnyddir i rinsio'r geg
- Rhewch wybod i'r Goruchwyliwr/Rheolwr Clinigol.
- Casglwch Ffurflen Asesu Risg 1 a 2 i'w cymryd i'r adran damweiniau ac achosion brys.
- Cysylltwch ag Iechyd Galwedigaethol yn dilyn yr ymweliad â'r adran damweiniau ac achosion brys.
- Ni ddylai'r sawl a anafwyd fod yn rhan o'r asesiad risg o'r claf ffynhonnell ac ni ddylai fynd at y claf ffynhonnell i gael caniatâd i brofi am feirysau a gludir yn y gwaed.

Rhaid i'r Rheolwr/Uwch Aelod o staff ar ddyletswydd ar gyfer y person sydd wedi'i anafu:

1. Sicrhau bod cymorth cyntaf wedi'i roi.
2. Atgyfeirio'r person sydd wedi'i anafu i'r adran damweiniau ac achosion brys a'r adran Iechyd Galwedigaethol gywir ar gyfer y gwasanaeth y mae'r staff yn perthyn iddo (gweler isod ac am fanylion cyswllt gweler y tabl yn Atodiad 1)
3. Sicrhewch fod yr asesiad risg o'r claf ffynhonnell yn cael ei gynnal AR UNWAITH (gweler Adran 4.2 i gael rhagor o fanylion am hyn.)
4. Sicrhewch fod Ffurflenni Asesu Risg Ffynhonnell 1 a 2 wedi'u llenwi, eu dyblygu a naill ai eu hanfon mewn amlen wedi'i selio gyda'r gweithiwr wedi'i anafu neu drwy e-bost diogel at unigolyn a nodwyd yn yr adran damweiniau ac achosion brys.
  - a. Mae rhai adrannau damweiniau ac achosion brys na fyddant yn bwrw ymlaen ag asesu a thriniaeth ddilynol yr aelod o staff sydd wedi'i anafu heb y manylion asesu risg, felly mae'n hanfodol bod y ffurflenni wedi'u llenwi
5. **Sicrhewch fod y person sydd wedi'i anafu yn mynd i'r adran damweiniau ac achosion brys cyn gynted â phosibl.** Dylid dechrau proffylaxis ôl-amlygiad (PEP) cyn gynted â phosibl, yn ddelfrydol o fewn awr neu ddwy, ond gellir ei ddechrau o fewn 72 awr i'r amlygiad, felly mae ymateb prydlon ac asesiad risg ar gyfer unrhyw ddigwyddiad yn hanfodol.
6. Ffoniwch i roi gwybod i'r adran damweiniau ac achosion Brys er mwyn lleihau oedi o ran brysennu.
7. Dylai'r rheolwr roi gwybod i'r Iechyd Galwedigaethol perthnasol cyn gynted â phosibl drwy neges e-bost ddiogel, pan fydd yr aelod o staff wedi mynd i'r adran damweiniau ac achosion brys. Dylech gynnwys copi o'r ffurflenni asesu risg ffynhonnell a chanlyniad yr adran damweiniau ac achosion brys. (Ceir manylion cyswllt yn Atodiad 1).
8. Sicrhewch fod ffurflen digwyddiad Datix yn cael ei llenwi. Bydd anafiadau offer miniog neu amlygiad yn dod o dan y categorïau is-fath/is-is-fath Datix canlynol:
  - a. Cyswllt â sylwedd peryglus neu amlygiad iddo - Amlygiad i waed neu hylifau'r corff (nid anaf ffon nodwydd neu offer miniog)
  - b. Cyswllt â sylwedd peryglus neu amlygiad iddo - Cyswllt â sylwedd peryglus neu amlygiad iddo – Arall
  - c. Cyswllt â nodwyddau neu offer miniog meddygol – efallai y bydd sawl opsiwn is-is-fath yn berthnasol.

9. Sicrhau bod y digwyddiad yn cael ei drosglwyddo'n briodol i Uwch Aelod o Staff hyd nes bod y gwaith dilynol ar y Claf Ffynhonnell/Defnyddiwr Gwasanaethau, gan gynnwys unrhyw ganlyniadau profion gwaed, wedi'i gwblhau.
10. Ymchwilio i achos yr anaf a rhoi unrhyw fesurau ataliol priodol ar waith i leihau'r tebygolrwydd o unrhyw anafiadau pellach.
11. Sicrhau bod y defnydd o offer miniog yn cael ei leihau lle y bo'n bosibl (cyfeiriwch at y weithdrefn 'Rheoli Offer Miniog yn fwy Diogel').
12. Atgyfeirio'r digwyddiad i RIDDOR (Rheoliadau Adrodd ar Anafiadau, Clefydau neu Ddigwyddiadau Peryglus) os yw'n briodol.

Adrannau Damweiniau ac Achosion Brys

(At ddibenion y ddogfen hon, mae hyn yn cwmpasu unrhyw uned sy'n darparu gofal brys, gan gynnwys Unedau Mân Anafiadau ac Adrannau/Unedau Brys.)

Gall staff Iechyd Cyhoeddus Cymru ddisgwyl i staff adrannau damweiniau ac achosion brys wneud y canlynol:

- Gweld staff sydd wedi'u hanafu a'u rheoli o dan y Cytundebau Lefel Gwasanaeth y cytunwyd arnynt.
- Cwblhau asesiad risg o'r wybodaeth a ddarperir, cwblhau gwaith papur perthnasol a chynghori ar y camau nesaf. Gall hyn gynnwys, ac nid yw'n gyfyngedig i, dosau brechlyn atgyfnerthu feirws hepatitis B, proffylaxis ôl-amlygiad (PEP), cymryd samplau gwaed i'w storio (dylai'r ffurflen gais ddatgan y math o anaf), ystyried yr angen am driniaeth ddilynol ar gyfer feirws hepatitis C (HCV), atgyfeirio i'r Gwasanaethau Iechyd Rhywiol.

Gwasanaethau Iechyd Galwedigaethol

Gall staff Iechyd Cyhoeddus Cymru ddisgwyl i staff iechyd galwedigaethol wneud y canlynol:

- Cynnal y gofal dilynol angenrheidiol yn seiliedig ar yr asesiad a gynhaliwyd gan yr adran damweiniau ac achosion brys, gan gynnwys, ond heb fod yn gyfyngedig i, dosau brechlyn feirws hepatitis B pellach, sgrinio HCV, atgyfeirio i gwnsela staff
- Gwneud gwaith dilynol ar ganlyniadau profion gwaed claf mewnol ffynhonnell yn nhîm yr ysbyty sy'n rheoli'r claf.
- Bydd staff clinigol (nad ydynt yn staff labordy) yn cael eu rheoli gan yr adran damweiniau ac achosion brys sydd agosaf i'r lleoliad lle digwyddodd yr anaf, ac adran Iechyd Galwedigaethol Ymddiriedolaeth GIG Gwasanaethau Ambiwlans Cymru (WAST).
- Bydd staff labordai'n cael eu gweld yn yr adran damweiniau ac achosion brys sydd agosaf i'r lleoliad lle digwyddodd yr anaf ac yn cael

eu rheoli gan iechyd galwedigaethol y Bwrdd Iechyd y mae'r labordy wedi'i leoli ynddo.

Staff ar wardiau cleifion mewnol

Gall staff Iechyd Cyhoeddus Cymru ddisgwyl y canlynol:

- Os yw anaf offer miniog neu amlygiad yn digwydd i aelod o staff Iechyd Cyhoeddus Cymru ar ward cleifion mewnol, rhaid i uwch aelod o'r tîm ysbyty sy'n gofalu am y claf arwain y gwaith o gwblhau'r asesiad risg claf ffynhonnell a Ffurflenni 1 a 2 (Atodiadau 2 a 3).
- Yna bydd yr aelod o staff yn mynd i'r adran damweiniau ac achosion brys agosaf, ac yna'n cysylltu ag adran iechyd galwedigaethol WAST fel y nodwyd uchod.

4 Gweithdrefn/Proses/Protocol

4.1 PROTOCOL AR GYFER ANAF FFON NODWYDD NEU ANAFIADAU TEBYG

(Mae siartiau llif crynodeb ar gael i'w hargraffu yn Atodiad 2.)

Cymorth Cyntaf

Dylid cynnal Cymorth Cyntaf yn syth ar ôl i'r anaf ddigwydd.

Croen/Meinwe

- Annog gwaedu lleol ar safle'r anaf drwy wasgu'n ysgafn, peidiwch â sugno'r safle.
- Golchwch y safle sydd wedi'i effeithio â sebon a dŵr cynnes sy'n rhedeg. Peidiwch â sgwrio'r safle.
- Gorchuddiwch y safle â gorchudd sy'n dal dŵr.

Y llygaid neu'r geg

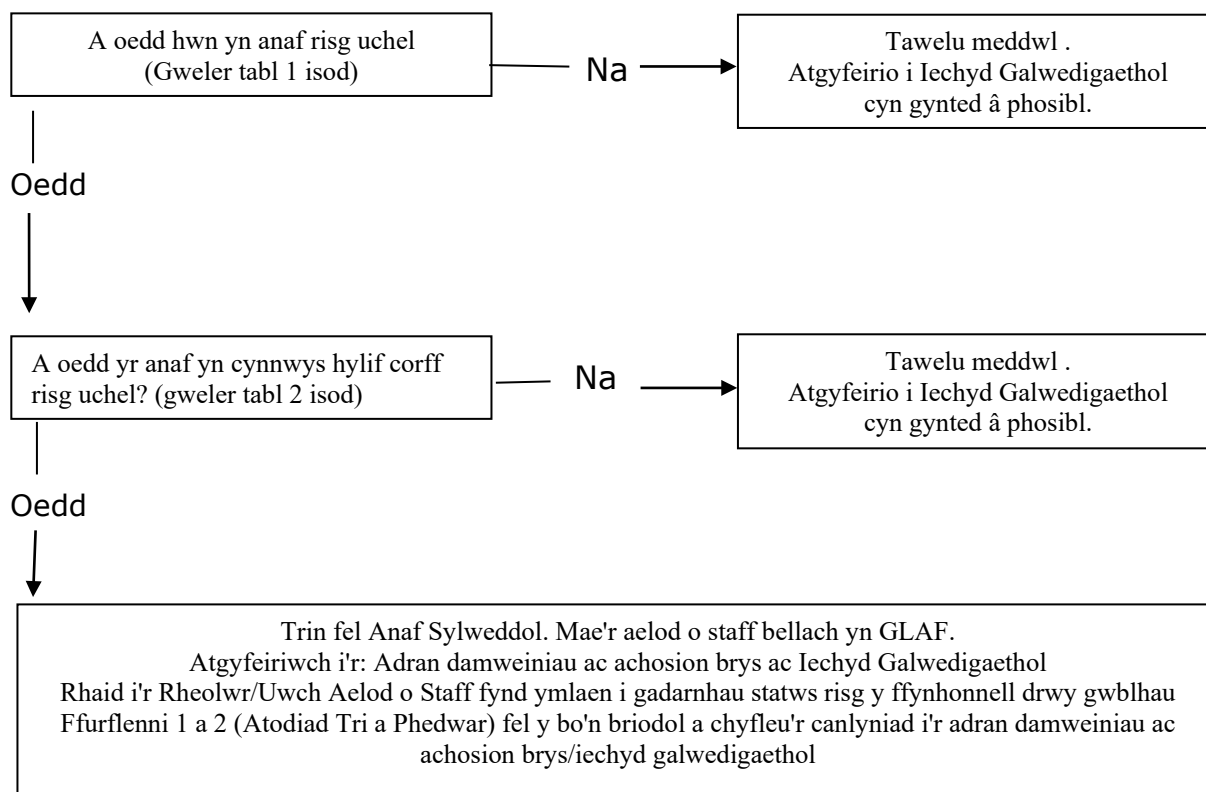
- Rinsiwch/dyfrhau â symiau helaeth o ddŵr (defnyddiwch becynnau golchi llygaid os ydynt ar gael).
- Os ydych yn gwisgo lensys cyffwrdd dylech ddyfrhau'r llygaid cyn ac ar ôl eu tynnu.
- Peidiwch â llyncu'r dŵr a ddefnyddir i rinsio'r geg

Nid yw'n angenrheidiol cadw unrhyw nodwydd/offeryn miniog i'w hanfon i'r labordy am brofion ar gyfer presenoldeb feirysau a gludir yn y gwaed. Ni ddylid ailorchuddio unrhyw offer miniog o'r fath, ond dylid eu gwaredu'n uniongyrchol i gynhwysydd offer miniog priodol

4.1.1 Asesu anafiadau heblaw am frathiadau dynol

Er mwyn i anaf gael ei ystyried yn un sylweddol, rhaid i'r math o anaf a achoswyd a hylif y corff dan sylw fod yn risg uchel (gweler isod)

Diagramau llif ar gyfer asesu risg anafiadau

Tabl 1: Math o Anaf

Anaf Risg Uchel	Anaf Risg Isel
Amlygiad drwy'r croen e.e. anaf ffon nodwydd neu anaf offer miniog arall sy'n treiddio i'r croen. Amlygiad ar groen wedi torri Amlygiad pilen ludiog (e.e. llygad)	Sblash ar groen dianaf

Tabl 2: Hylifau'r Corff

Hylif Corff Risg Uchel		Hylif Corff Risg Isel (oni bai bod ôl gwaed arno)
Gwaed	Hylif plewrol	Wrin
Hylif risg isel os oes ôl gwaed arno	Hylif cerebrosbniol (CSF)	Chwyd
Hylif amniotig	Poer sy'n gysylltiedig â deintyddiaeth	Poer
Llaeth y fron	Semen	Ysgarthion
Hylif pericardiol	Hylif synofaidd	
Hylif peritoneaidd	Meinweoedd neu organau ansefydlog	
Unrhyw feithriniad microbiolegol	Secretiadau o'r Wain	

4.1.2 Asesu Anafiadau ar gyfer Brathiadau Dynol

- Rhowch gymorth cyntaf (gweler Adran 4.1). Os nad oedd y brathiad wedi torri'r croen, nid oes angen gweithredu pellach.
- Os yw'r brathiad wedi torri'r croen, dylech ei drin fel Anaf Sylweddol ac atgyfeirio i'r adran damweiniau ac achosion brys ac iechyd galwedigaethol fel gydag anafiadau eraill.
- Aseswch y risg o drosglwyddo Feirws a Gludir yn y Gwaed (BBV). Dylai'r gwerthusiad clinigol gynnwys y posibilrwydd bod y person a frathwyd a'r person sy'n achosi'r brathiad wedi'u hamlygu.

4.2 Asesiad Risg Ffynhonnell (Defnyddiwr Gwasanaethau/Claf)**Ar gyfer anafiadau staff labordai:**

Bydd y Microbiolegydd Ymgynghorol a/neu ymgynghorydd y claf mewnol yn arwain ar yr asesiad risg ffynhonnell. Cyfeiriwch at Bolisi a Gweithdrefn Anafiadau Offer Miniog iechyd galwedigaethol yn y bwrdd iechyd perthnasol i gael rhagor o fanylion am sut y bydd hyn yn cael ei reoli.

Ar gyfer anafiadau staff clinigol (nad ydynt yn staff labordai):

Ar gyfer digwyddiadau mewn adeiladau a chlinigau gwasanaethau sgrinio, dylai rheolwr y gwasanaeth arwain y broses asesu risg. Yr adran Iechyd Galwedigaethol sy'n cwrdd pasu staff sgrinio yw Adran Iechyd Galwedigaethol Ymddiriedolaeth GIG Gwasanaethau Ambiwylans Cymru (WAST).

Ar gyfer digwyddiadau mewn cyfleusterau cleifion mewnol ysbytai, pan fo'r anaf offer miniog yn digwydd mewn lleoliad ysbyty a

chlaif yw'r ffynhonnell a nodwyd, **tîm yr ysbyty** sy'n rheoli'r claf (a'r fam, os yw'n fabi) ddylai arwain ar gwblhau'r asesiad risg ffynhonnell, cwblhau Ffurflenni 1 a 2, a thriniaeth ddilynol ar gyfer y ffynhonnell, **gan gynnwys profion gwaed. Dylid gofyn am ganiatâd i rannu canlyniadau profion gwaed â'r tîm Iechyd Galwedigaethol, a llofnodi'r ffurflen gydsynio yn Atodiad 5.** Dylai'r aelod o staff Iechyd Cyhoeddus Cymru sydd wedi'i anafu gysylltu ag uwch aelod o staff y ward cyn gynted â phosibl yn dilyn yr anaf. Ar gyfer Iechyd Cyhoeddus Cymru mae hyn yn berthnasol i'r Gwasanaeth Sgrinio Clyw Babanod yn unig.

MAE'R AELOD O STAFF SYDD WEDI'I ANAFU YN PARHAU O DAN OFAL IECHYD GALWEDIGAETHOL WAST.

Trafodaeth gyda'r claf/defnyddiwr gwasanaethau ffynhonnell

Nid oes un dull unigol a fydd yn cwmpasu pob cyfweiliad, ond argymhellir bod y pwyntiau canlynol yn cael eu harsylwi.

Dylid hysbysu'r claf, y defnyddiwr gwasanaethau neu'r rhiant (yn achos sgrinwyr clyw babanod neu staff sgrinio smotyn gwaed newydd-anedig) bod rhywun wedi'i anafu mewn damwain sy'n cynnwys eu gwaed / hylif corff arall. Gall anafiadau o'r math hwn achosi pryder sylweddol i weithwyr gofal iechyd oherwydd gall heintiau fel feirws hepatitis B (HBV), feirws hepatitis C (HCV) a Feirws Imiwnoddiffygiant Dynol (HIV) gael eu trosglwyddo yn y modd hwn.

Dylid gofyn i gleifion, defnyddwyr gwasanaethau neu rieni (yn achos sgrinwyr clyw babanod neu staff sgrinio smotyn gwaed newydd-anedig) a fyddent yn cydsynio i ateb rhai cwestiynau personol, a fyddai'n helpu i fynd i'r afael â'r pryder.

Pwysleisiwch fod y cwestiynau yn rhai personol ac efallai na fyddant yn berthnasol iddynt, ond eu bod bellach yn cael eu gofyn fel mater o drefn, er enghraifft, gan y Gwasanaeth Trallwyso Gwaed cyn derbyn rhoddion gwaed. Efallai y bydd angen i wasanaethau sgrinio wneud hyn dros y ffôn os yw'r claf wedi gadael yr uned cyn adrodd am yr anaf.

Llenwch Ffurflen 1 a 2 o'r offeryn asesu cleifion ffynhonnell (Atodiad 3 a 4) mor llawn ag y mae cyfranogiad claf/defnyddiwr gwasanaethau yn ei ganiatáu. Sicrhewch fod manylion cyswllt yn cael eu cymryd ar gyfer y claf/defnyddiwr gwasanaethau ffynhonnell a'r person sydd wedi'i anafu.

Cofnodwch yn y cofnod Ffynhonnell 'mae asesiad o'r anaf amlygiad wedi'i wneud' ond **NID** y canlyniad. Yn ogystal, rhaid cofnodi enw, rôl swydd a manylion cyswllt yr aelod o staff sy'n cwblhau'r asesiad risg.

Dylai'r rheolwr ffonio ymlaen llaw a rhoi gwybod i'r adran damweiniau ac achosion brys y bydd staff yn mynd yno yn dilyn anaf risg uchel er mwyn sicrhau brysbennu cyflym.

Os nad yw'r claf/defnyddiwr gwasanaethau yn gallu siarad neu ddeall Saesneg yn ddigonol i wneud penderfyniad ar sail gwybodaeth, rhaid sicrhau bod gwasanaethau cyfieithu ar gael cyn gynted â phosibl.

Os gwyddys bod gan y claf/defnyddiwr gwasanaethau HIV neu Feirws arall a Gludir yn y Gwaed (BBV):

Bydd y penderfyniad i ddechrau Proffylaxis Ôl-amlygiad (PEP) yn cael ei wneud gan y clinigydd sy'n asesu yn yr adran damweiniau ac achosion brys yn unol â phrotocolau cyfredol.

- Ni ddylid oedi a rhaid i'r person a anafwyd fynd ar unwaith i'r adran damweiniau ac achosion brys gyda Ffurflen 1 a 2 (Atodiad Tri a Phedwar) ar gyfer rheoli.
- Dylai staff sgrinio Iechyd Cyhoeddus Cymru ofyn a fyddai'r defnyddiwr gwasanaethau ffynhonnell yn barod i roi cydsyniad i'r gwasanaeth Iechyd Galwedigaethol gysylltu â Chanolfan Feiroleg Arbenigol Cymru, Ysbyty Athrofaol Cymru ar 02921 842178, neu ClinicalWSVC@cymru.nhs.uk i drafod ei statws presennol.
- Dylai'r defnyddiwr gwasanaethau ffynhonnell lofnodi'r ffurflen gydsynio yn Atodiad 5 yn y Lleoliad Sgrinio a'i hanfon i iechyd galwedigaethol.
- Gall y statws positif gynnwys:
  - HIV, ac os felly gall y tîm gadarnhau'r llwyth feirysol i bennu'r risg o drosglwyddo.
  - Hepatitis B
  - Hepatitis C – er enghraifft, os yw'r claf yn cael triniaeth/wedi cael triniaeth ond heb gael ei glirio eto.

Pan fydd y Ffynhonnell yn glaf mewn lleoliad ysbyty ac nid yw'r driniaeth ddilynol wedi'i chynnal gan yr Ymgynghorydd/y tîm sy'n ei reoli, mae angen i Iechyd Galwedigaethol gysylltu â'r tîm priodol i gael canlyniad BBV y Ffynhonnell er mwyn galluogi triniaeth ddilynol briodol gyda'r aelod o staff sydd wedi'i anafu.

Rhowch wybod i'r claf/defnyddiwr gwasanaethau y bydd canlyniad y prawf hefyd yn cael ei drosglwyddo i'r meddyg/nyrs sy'n rheoli'r aelod o staff sydd wedi'i anafu er mwyn helpu gyda'i reoli ond **ni fydd** yn cael ei gofnodi yn eu cofnodion sgrinio.

Yn y gorffennol, mae cleifion wedi mynegi pryderon y gallai cydsynio i brawf HIV effeithio'n andwyol ar eu polisïau yswiriant. Gellir cynghori cleifion/defnyddwyr gwasanaethau na fydd prawf HIV negatif yn effeithio ar eu premiymau yswiriant er y gallai canlyniad positif gael goblygiadau.

Os mai aelod o staff yw'r claf ffynhonnell:

dylent atgyfeirio eu hunain i'r adran iechyd galwedigaethol sydd dan gontract i ddarparu eu gwasanaeth iechyd galwedigaethol, fel y nodwyd uchod. WAST fyddai hyn ar gyfer staff clinigol (nad ydynt yn staff labordai) ac i staff labordai, iechyd galwedigaethol y bwrdd iechyd y mae'r labordy wedi'i leoli ynddo.

4.1.3 Ffynhonnell Anhysbys

Os nad yw'n bosibl nodi'r claf/defnyddiwr gwasanaethau Ffynhonnell ar gyfer anaf offer miniog neu amlygiad penodol, dylid cynnal asesiad risg i bennu'r tebygolrwydd y gallai'r offer miniog fod wedi'i ddefnyddio ar glaf sydd â haint BBV ac:

- A oedd yn hysbys bod cleifion wedi'u heintio â BBV yn yr ardal glinigol dan sylw?
- A oedd cleifion â ffactorau risg sylweddol a allai awgrymu bod BBV yn bosibl yn yr un clinig neu apwyntiad?
- Pa samplau a oedd yn cael eu profi/pa brofion a oedd yn cael eu cynnal, os oeddent mewn labordy?

5. Gofynion hyfforddi a chyfathrebu â staff

Rhaid i'r holl staff fynychu digwyddiadau addysg/hyfforddiant a/neu gwblhau modiwlau hyfforddiant ar-lein ar gyfer Atal a Rheoli Heintiau. Gellir cael mynediad at fodiwlau hyfforddi ar-lein drwy'r cofnod staff electronig.

Rhaid i'r holl staff clinigol a labordai fod yn ymwybodol o gynnwys y weithdrefn hon a'r camau angenrheidiol i'w cymryd mewn ymateb i anafiadau offer miniog neu amlygiad. Lle y bo'n briodol, rhaid arddangos posteri diogelwch offer miniog/digwyddiad offer miniog er budd staff.

Mae Atodiad 6 yn rhoi rhagor o fanylion am y tri feirws a gludir yn y gwaed a drafodwyd yn Adran 2.

Disgwylir i bob lleoliad sgrinio ddarganfod pa Adrannau Achosion Brys yn eu bwrdd iechyd lleol sy'n darparu asesiadau a thriniaeth ôl-amlygiad.

6. Monitro cydymffurfiaeth

Bydd pob ardal glinigol yn Iechyd Cyhoeddus Cymru yn cymryd rhan mewn archwilio, gan ddefnyddio Offer Gwella Ansawdd y Gymdeithas Atal Heintiau neu offer dilysu priodol arall. Bydd pob digwyddiad sy'n cynnwys diogelwch offer miniog ac anafiadau amlygiad yn cael ei fonitro ar gyfer cydymffurfio â'r weithdrefn hon. Bydd y canlyniadau'n cael eu hadrodd i'r Grŵp Rheoli Heintiau a bydd y Nyrs Atal a Rheoli Heintiau yn dilysu'r archwiliadau.

7. Datganiad Llywodraethu Gwybodaeth

Mae'r weithdrefn hon yn mynd i'r afael â gwybodaeth benodol am faterion llywodraethu ynghylch profi'r ffynhonnell a'r person sydd wedi'i anafu. Mae hefyd yn sicrhau bod y cofnodion yn gywir, yn gyflawn, yn cael eu cadw'n ddiogel ac yn unol â'r Polisi Rheoli Cofnodion a'r Canllawiau Cadw a Dinistrio.

Mae Atodiad 7 yn cynnwys tabl o dalfyriadau a'r termau llawn y maent yn eu cynrychioli.

Atodiad 1

Manylion cyswllt Adrannau Iechyd Galwedigaethol sydd â Chytundebau Lefel Gwasanaeth i ddarparu gwasanaethau iechyd galwedigaethol

Yr Adran Iechyd Galwedigaethol	Cyfeiriad e-bost:	Rhif Ffôn
Hywel Dda	occupational.health.hdd@wales.nhs.uk	0300 303 9674
Bae Abertawe	sbu.occhealth@wales.nhs.uk	01792 703610
Caerdydd a'r Fro	Hysbyswch dros y ffôn.	Ysbyty Athrofaol Cymru Allanol: 02921 844411 Ysbyty Athrofaol Cymru Mewnol: Est 44411 Ysbyty Athrofaol Llandochoau Est 25432
Betsi Cadwaladr	• BCU.OccHealthCentral@wales.nhs.uk; • BCU.OccHealthEast@wales.nhs.uk; • BCU.OccHealthWest@wales.nhs.uk;	03000 853 853 a gofynnwch am gael siarad â'r nyrs ar ddyletswydd ar safleoedd Dwyrain/Canol/Gorllewin
Cwm Taf Morgannwg	Staff Labordy Gwib Tywysog Siarl - Defnyddiwch fanylion cyswllt iechyd galwedigaethol Caerdydd a'r Fro, ond defnyddiwch yr adran damweiniau ac achosion brys agosaf Staff Labordy Gwib Tywysoges Cymru – Defnyddiwch fanylion cyswllt iechyd galwedigaethol Bae Abertawe, ond defnyddiwch yr adran damweiniau ac achosion brys agosaf	

Atodiad 2 - Siartiau llif ar gyfer anafiadau offer miniog/amlygrwydd ar gyfer:

1. Staff clinigol (nad ydynt yn staff labordai) mewn lleoliadau cymunedol
(nad ydynt yn lleoliadau cleifion mewnol)
2. Staff clinigol (nad ydynt yn staff labordai) mewn lleoliadau cleifion
mewnol
3. Staff labordai

Gellir argraffu'r siartiau llif hyn fel eu bod ar gael yn hawdd mewn ymarfer
– maent yn ddwy-ochrog.

BETH I'W WNEUD MEWN ACHOS O ANAF AMLYGIAD

Staff clinigol (nad ydynt yn staff labordai) mewn lleoliadau cymunedol (nad ydynt yn

Rhoi cymorth cyntaf i'r safle yr effeithiwyd arno ar unwaith:

Croen/Meinwe

- Annog gwaedu lleol drwy wasgu'r safle'n ysgafn, peidiwch â sugno'r safle.
- Golchwch y safle sydd wedi'i effeithio â sebon a dŵr cynnes sy'n rhedeg. Peidiwch â sgwrio'r
- safle.
- Gorchuddiwch y safle â gorchudd sy'n dal dŵr.

Y llygaid neu'r geg

- Rinsiwch/dyfrhau â symiau helaeth o ddŵr (defnyddiwch becynnau golchi llygaid os ydynt ar gael).
- Os ydych yn gwisgo lensys cyffwrdd dylech ddyfrhau'r llygaid cyn ac ar ôl eu tynnu.
- Peidiwch â llyncu'r dŵr a ddefnyddir i rinsio'r geg

- Rhoi gwybod i'r rheolwr/uwch aelod o staff ar unwaith, cwblhewch adroddiad e-Datix

Asesu anaf

- **A yw'r anaf yn anaf risg uchel AC yn cynnwys hylif corff risg uchel? (gweler drosodd)**

Os YDY: Trin fel Anaf Sylweddol

Mae amlygiad galwedigaethol sylweddol yn amlygiad drwy'r croen neu fwcocwtanaidd i waed neu hylifau eraill y corff o ffynhonnell yr amheuir ei bod yn bositif ar gyfer haint BBV, neu mae hyn yn hysbys neu fe ganfyddir hyn

- Os bernir bod hyn yn amlygiad sylweddol, paratowch i anfon y person wedi'i anafu i'r adran damweiniau ac achosion brys yn brydlon oherwydd gallai fod angen proffylaxis ôl-amlygiad (PEP) (os oes ei angen, dylid ei ddechrau o fewn 24 awr)
- Llenwch Ffurflenni 1 a 2* Asesiad Risg Ffynhonnell
- Copïwch y ddwy ffurflen Asesu Risg Ffynhonnell ac anfon un set o ffurflenni 1 a 2 mewn **amlen wedi'i selio** gyda'r gweithiwr wedi'i anafu neu drwy ffacs/e-bost diogel at unigolyn a nodwyd yn yr adran damweiniau ac achosion brys
- Ffoniwch i roi gwybod i'r adran damweiniau ac achosion Brys er mwyn lleihau oedi o ran brysennu.
- Unwaith y bydd yr aelod o staff wedi'i weld yn yr adran damweiniau ac achosion brys, dylai'r rheolwr hysbysu lechyd Galwedigaethol WAST cyn gynted â phosibl drwy e-bost: OccupationalHealth.amb@wales.nhs.uk, gan gynnwys copi o'r ffurflenni asesu risg ffynhonnell a'r canlyniad.
- Bydd lechyd Galwedigaethol WAST yn cysylltu â'r aelod o staff wedi'i anafu ar ddiwrnod derbyn y neges e-bost i gadarnhau ei fod wedi mynd i'r adran damweiniau ac achosion brys, rheoli canlyniadau a threfnu unrhyw brofion gwaed dilynol a dosau brechlyn, cymorth seicolegol ac atgyfeiriadau ymlaen.

Os NA:

Os nad ystyrir ei fod yn anaf sylweddol: atgyfeiriwch i ieuchyd galwedigaethol WAST i gael sicrwydd a rhoi sylw dilynol i hyn y diwrnod gwaith nesaf.
Defnyddiwch y cyfeiriad e-bost: occupationalhealth.amb@wales.nhs.uk

*Cwblhau'r ffurflenni asesiad risg ffynhonnell:

Dylai'r Uwch Aelod o staff ar ddyletswydd (*nid y sawl a anafwyd*), fynd ati ar unwaith i wneud y canlynol:

- Hysbysu'r Ffynhonnell anaf a gofyn am gydsyniad ar gyfer cymryd rhan mewn asesiad risg.
- Os nad oes cyfranogiad gan y ffynhonnell, dilynwch y llwybr "ffynhonnell anhysbys".
- Cwblhewch Ffurflen 1 a 2, gan ei gwneud yn glir os na roddwyd cydsyniad/hanes anghyflawn ar gael. (**Atodiad Tri a Phedwar**).

Os yw'r ffynhonnell yn anhysbys/nid oes unrhyw wybodaeth ar gael:

Os yw'n **ffynhonnell anhysbys** neu os yw'r hanes yn anghyflawn, dylid cynnal asesiad risg i bennu'r tebygolrwydd bod y nodwydd, neu ffynhonnell yr amlygiad, o glaf sydd â haint BBV. Cwblhewch **Ffurflen 2** i ddangos y canlyniad hwn.

Anfonwch y ffurflen mewn **amlen wedi'i selio** gyda'r gweithiwr sydd wedi'i anafu neu drwy ffacs/e-bost diogel at unigolyn a nodwyd yn yr adran damweiniau ac achosion brys

Math o Anaf

Anaf Risg Uchel	Anaf Risg Isel
Amlygiad drwy'r croen e.e. anaf ffon nodwydd neu anaf offer miniog arall sy'n treiddio i'r croen. Amlygiad ar groen wedi torri Amlygiad pilen ludiog (e.e. llygad)	Sblash ar groen dianaf

Hylifau'r Corff

Hylif Corff Risg Uchel		Hylif Corff Risg Isel (oni bai bod ôl gwaed arno)
Gwaed	Hylif plewrol	Wrin
Hylif corff 'risg isel' gydag ôl gwaed arno	Hylif cerebrosbniol (CSF) Poer sy'n gysylltiedig â deintyddiaeth	Chwyd Poer
Hylif amniotig	Semen	Ysgarthion
Llaeth y fron	Hylif synofaidd	
Hylif pericardiol	Meinweoedd neu organau ansefydlog	
Hylif peritoneaidd	Secretiadau o'r Wain	

Manylion Cyswllt Adran Iechyd Galwedigaethol y Bwrdd Iechyd:

Yr Adran Iechyd Galwedigaethol	Cyfeiriad e-bost:	Rhif Ffôn
Ymddiriedolaeth Gwasanaeth Ambiwlans Cymru (WAST)	occupationalhealth.amb@wales.nhs.uk	-

- Sicrhewch fod y ffurflen e-DATIX wedi'i llenwi, gan ddogfennu'r **holl** gamau gweithredu a gymerir.
- Ymchwiliwch i achos yr anaf a'i adolygu
- Mae anaf amlygiad sylweddol o ffynhonnell y mae'n hysbys bod ganddi Feirws a Gludir yn y Gwaed, neu os nodir

BETH I'W WNEUD MEWN ACHOS O ANAF AMLYGIAD

Staff clinigol (nad ydynt yn staff labordai) mewn lleoliadau cleifion mewnol- Camau

Rhoi cymorth cyntaf i'r safle yr effeithiwyd arno ar unwaith:

Croen/Meinwe

- Annog gwaedu lleol drwy wasgu'r safle'n ysgafn, peidiwch â sugno'r safle.
- Golchwch y safle sydd wedi'i effeithio â sebon a dŵr cynnes sy'n rhedeg. Peidiwch â sgwrio'r
- safle.
- Gorchuddiwch y safle â gorchudd sy'n dal dŵr.

Y llygaid neu'r geg

- Rinsiwch/dyfrhau â symiau helaeth o ddŵr (defnyddiwch becynnau golchi llygaid os ydynt ar gael).
- Os ydych yn gwisgo lensys cyffwrdd dylech ddyfrhau'r llygaid cyn ac ar ôl eu tynnu.
- Peidiwch â llyncu'r dŵr a ddefnyddir i rinsio'r geg

- Rhowch wybod i'r rheolwr/uwch aelod o staff ar unwaith, cwblhewch adroddiad e-Datix cychwynnol

Asesu anaf

- A yw'r anaf yn anaf risg uchel AC yn cynnwys hylif corff risg uchel? (gweler drosodd)

Os NA:

Os nad ystyrir ei fod yn anaf sylweddol: atgyfeiriwch i iechyd galwedigaethol WAST i gael sicrwydd a rhoi sylw dilynol i hyn y diwrnod gwaith nesaf. Defnyddiwch y cyfeiriad e-bost: occupationalhealth.amb@wales.nhs.uk

Os YDY: Trin fel Anaf Sylweddol

Mae amlygiad galwedigaethol sylweddol yn amlygiad drwy'r croen neu fwcocwtanaidd i waed neu hylifau eraill y corff o ffynhonnell yr amheuir ei fod yn bositif ar gyfer haint BBV, neu mae hyn yn hysbys neu fe ganfyddir hyn

- Os bernir bod hyn yn amlygiad sylweddol, paratowch i anfon y person wedi'i anafu i'r adran damweiniau ac achosion brys yn brydlon oherwydd gallai fod angen proffylaxis ôl-amlygiad (PEP) (os oes ei angen, dylid ei ddechrau o fewn 24 awr)
- Llenwch Ffurflenni 1 a 2* Asesiad Risg Ffynhonnell
- Copïwch y ddwy ffurflen Asesu Risg Ffynhonnell ac anfon un set o ffurflenni 1 a 2 mewn **amlen wedi'i selio** gyda'r gweithiwr wedi'i anafu neu drwy ffacs/e-bost diogel at unigolyn a nodwyd yn yr adran damweiniau ac achosion brys
- Ffoniwch i roi gwybod i'r adran damweiniau ac achosion Brys er mwyn lleihau oedi o ran brysennu.
- Unwaith y bydd yr aelod o staff wedi'i weld yn yr adran damweiniau ac achosion brys, rhaid i'r rheolwr hysbysu lechyd Galwedigaethol WAST cyn gynted â phosibl drwy e-bost: OccupationalHealth.amb@wales.nhs.uk, gan gynnwys copi o'r ffurflenni asesu risg ffynhonnell a'r canlyniad.
- Bydd lechyd Galwedigaethol WAST yn cysylltu â'r aelod o staff wedi'i anafu ar ddiwrnod derbyn y neges e-bost i gadarnhau ei fod wedi mynd i'r adran damweiniau ac achosion brys, rheoli canlyniadau a threfnu unrhyw brofion gwaed dilynol a dosau brechlyn, cymorth seicolegol ac atgyfeiriadau ymlaen.

*Cwblhau'r ffurflenni asesiad risg ffynhonnell:

Dylai aelod o dîm cleifion mewnol yr ysbty wneud y canlynol:

- Cynnal y broses asesu risg, gan ddilyn Gweithdrefn Amlygiad y bwrdd iechyd perthnasol.
- Dylai'r aelod o staff bwrdd iechyd wneud y canlynol:
- Hysbysu'r ffynhonnell am yr anaf a gofyn am gydsyniad ar gyfer cymryd rhan mewn asesiad risg, ar gyfer cymryd sampl gwaed ac ar gyfer cael canlyniad prawf gwaed.
- Os nad oes cyfranogiad gan y ffynhonnell, dilynwch y llwybr "ffynhonnell anhysbys".
- Cwblhewch Ffurflen 1 a 2, gan ei gwneud yn glir os na roddwyd cydsyniad/hanes anghyflawn ar gael. (**Atodiad Tri a Phedwar**).
- Rhoi ffurflenni i'r sawl a anafwyd.

Os yw'r ffynhonnell yn anhysbys/nid oes unrhyw wybodaeth ar gael:

Os yw'n **ffynhonnell anhysbys** neu os na roddir cydsyniad, dylid cynnal asesiad risg i bennu'r tebygolrwydd bod y nodwydd, neu ffynhonnell yr amlygiad, o glaf sydd â haint BBV. Cwblhewch **Ffurflen 2** i ddangos y canlyniad hwn.

Anfonwch y ffurflen mewn **amlen wedi'i selio** gyda'r gweithiwr sydd wedi'i anafu neu drwy ffacs/e-bost diogel at unigolyn a nodwyd yn yr adran damweiniau ac achosion brys

Anaf Risg Uchel	Anaf Risg Isel
Amlygiad drwy'r croen e.e. anaf ffon nodwydd neu anaf offer miniog arall sy'n treiddio i'r croen. Amlygiad ar groen wedi torri Amlygiad pilen ludiog (e.e. llygad)	Sblash ar groen dianaf

Hylifau'r Corff

Hylif Corff Risg Uchel		Hylif Corff Risg Isel (oni bai bod ôl gwaed arno)
Gwaed	Hylif plewrol	Wrin
Hylif corff 'risg isel' gydag ôl gwaed arno	Hylif cerebrosbniol (CSF) Poer sy'n gysylltiedig â deintyddiaeth	Chwyd Poer
Hylif amniotig	Semen	Ysgarthion
Llaeth y fron	Hylif synofaidd	
Hylif pericardiol	Meinweoedd neu organau ansefydlog	
Hylif peritoneaidd	Secretiadau o'r Wain	

Manylion Cyswllt Adran Iechyd Galwedigaethol y Bwrdd Iechyd:

Yr Adran Iechyd Galwedigaethol	Cyfeiriad e-bost:	Rhif Ffôn
Ymddiriedolaeth Gwasanaeth Ambiwlans Cymru (WAST)	occupationalhealth.amb@wales.nhs.uk	-

- Sicrhewch fod y ffurflen e-DATIX wedi'i llenwi, gan ddogfennu'r **holl** gamau gweithredu a gymerir.
- Ymchwiliwch i achos yr anaf a'i adolygu
- Mae anaf amlygiad sylweddol o ffynhonnell y mae'n hysbys bod ganddi Feirws a Gludir yn y Gwaed, neu os nodir hyn yn ddiweddarach, yn un sy'n adroddadwy o dan **RIDDOR**

BETH I'W WNEUD MEWN ACHOS O ANAF AMLYGIAD

Staff labordai - Camau Gweithredu Cychwynnol

Rhoi cymorth cyntaf i'r safle yr effeithiwyd arno ar unwaith:

Croen/Meinwe

- Annog gwaedu lleol drwy wasgu'r safle'n ysgafn, peidiwch â sugno'r safle.
- Golchwch y safle sydd wedi'i effeithio â sebon a dŵr cynnes sy'n rhedeg. Peidiwch â sgwrio'r
- safle.
- Gorchuddiwch y safle â gorchudd sy'n dal dŵr.

Y llygaid neu'r geg

- Rinsiwch/dyfrhau â symiau helaeth o ddŵr (defnyddiwch becynnau golchi llygaid os ydynt ar gael).
- Os ydych yn gwisgo lensys cyffwrdd dylech ddyfrhau'r llygaid cyn ac ar ôl eu tynnu.
- Peidiwch â llyncu'r dŵr a ddefnyddir i rinsio'r geg

- Rhowch wybod i'r rheolwr/uwch BMS ar unwaith, cwblhewch adroddiad e-Datix

Asesu anaf

- **A yw'r anaf yn anaf risg uchel AC yn cynnwys hylif corff risg uchel? (gweler drosodd)**

NA

Os NA:

Os nad ystyrir ei fod yn anaf sylweddol: atgyfeiriwch i lechyd Galwedigaethol y bwrdd iechyd lle mae'r labordy wedi'i leoli ynddo ar gyfer sicrwydd a gweithredu dilynol.

IE

Os YDY: Trin fel Anaf Sylweddol

Mae amlygiad galwedigaethol sylweddol yn amlygiad drwy'r croen neu fwcocwtanaidd i waed neu hylifau eraill y corff o ffynhonnell yr amheuir ei bod yn bositif ar gyfer haint BBV NEU ddeunydd biolegol wedi'i ledaenu, neu mae hyn yn hysbys neu fe ganfyddir hyn.

- Rhowch wybod am y digwyddiad i'r Microbiologydd Ymgynghorol a'r Uwch BMS ar ddyletswydd.
- Os bernir bod hyn yn amlygiad sylweddol, paratowch i anfon y person wedi'i anafu i'r adran damweiniau ac achosion brys yn brydlon oherwydd gallai fod angen proffylaxis ôl-amlygiad (PEP) a/neu wrthfotigau (os oes ei angen, dylid dechrau PEP o fewn 24 awr)
- Llenwch Ffurflenni 1 a 2* Asesiad Risg Ffynhonnell
- Copïwch y ddwy ffurflen Asesu Risg Ffynhonnell ac anfon un set o ffurflenni 1 a 2 mewn **amlen wedi'i selio** gyda'r gweithiwr wedi'i anafu neu drwy ffacs/e-bost diogel at unigolyn a nodwyd yn yr adran damweiniau ac achosion brys
- Ffoniwch i roi gwybod i'r adran damweiniau ac achosion Brys er mwyn lleihau oedi o ran brysennu.
- Pan fydd aelod o staff wedi'i weld yn yr adran damweiniau ac achosion brys, rhaid i'r Uwch BMS roi gwybod i adran iechyd galwedigaethol y bwrdd iechyd lle mae'r labordy wedi'i leoli ynddo cyn gynted â phosibl, gan gynnwys ffurflenni aseu risg a'r canlyniad.
- Bydd yr adran iechyd galwedigaethol yn cysylltu â'r aelod o staff sydd wedi'i anafu yn unol â'i Gweithdrefn Anafiadau Amlygiad ei hun.

*Cwblhau'r ffurflenni asesiad risg ffynhonnell:

Dylai'r Uwch BMS ar ddyletswydd (*nid y sawl a anafwyd*), fynd ati ar unwaith i wneud y canlynol:

- Penderfynu a yw'r claf ffynhonnell yn glaf mewnol.
- Os ydy, cysylltwch â'i Ymgynghorydd i asesu'r risg ar gyfer BBV a/neu organebau heintus eraill.
- Cysylltwch â'r Microbiologydd am risgiau deunydd biolegol wedi'i ledaenu.
- Os nad yw'n glaf mewnol, neu os nad oes gwybodaeth ar gael, dilynwch y llwybr "ffynhonnell anhysbys".
- Llenwch Ffurflen 1 a 2, gan ei gwneud yn glir os oes hanes anghyflawn ar gael. **(Atodiad 3 a 4).**
- Os oes angen samplau gwaed gan y claf ffynhonnell, bydd y rhain yn cael eu trefnu gan ei Ymgynghorydd ac iechyd galwedigaethol fydd yn rheoli'r broses.

Math o Anaf

Anaf Risg Uchel	Anaf Risg Isel
Amlygiad drwy'r croen e.e. anaf ffon nodwydd neu anaf offer miniog arall sy'n treiddio i'r croen. Amlygiad ar groen wedi torri Amlygiad pilen ludiog (e.e. llygad)	Sblash ar groen dianaf

Hylifau'r Corff

Hylif Corff Risg Uchel	Hylif Corff Risg Isel (oni bai bod ôl gwaed arno)
Gwaed Hylif corff 'risg isel' gydag ôl gwaed arno Hylif amniotig Llaeth y fron Hylif pericardiol Hylif peritoneaidd Unrhyw feithriniad microbiolegol	Hylif plewrol Hylif cerebrospinal (CSF) Poer sy'n gysylltiedig â deintyddiaeth Semen Hylif synofaidd Meinweoedd neu organau ansefydlog Secretiadau o'r Wain
	Wrin Chwyd Poer Ysgarthion

Manylion Cyswllt Adran Iechyd Galwedigaethol y Bwrdd Iechyd:

Yr Adran Iechyd Galwedigaethol	Cyfeiriad e-bost:	Rhif Ffôn
Hywel Dda	occupational.health.hdd@wales.nhs.uk	0300 303 9674
Bae Abertawe	sbu.occhealth@wales.nhs.uk	01792 703610
Caerdydd a'r Fro	Iechyd Galwedigaethol Ysbyty Athrofaol Cymru Iechyd Galwedigaethol Ysbyty Athrofaol Llandochoau	Est 44411 Est 25432
Betsi Cadwaladr	• BCU.OccHealthCentral@wales.nhs.uk; • BCU.OccHealthEast@wales.nhs.uk; • BCU.OccHealthWest@wales.nhs.uk;	03000 853 853 a gofynnwch am gael siarad â'r nyrs ar ddyletswydd ar safleoedd Dwyrain/Canol/Gorllewin
Cwm Taf Morgannwg	Staff Labordy Gwib Tywysog Siarl - Defnyddiwch fanylion cyswllt iechyd galwedigaethol Ysbyty Athrofaol Cymru Caerdydd a'r Fro (02921 844411), ond defnyddiwch yr adran damweiniau ac achosion brys agosaf Staff Labordy Gwib Tywysoges Cymru – Defnyddiwch fanylion cyswllt iechyd galwedigaethol Bae Abertawe, ond defnyddiwch yr adran damweiniau ac achosion brys agosaf	

- Sicrhewch fod y ffurflen e-DATIX wedi'i llenwi, gan ddogfennu'r **holl** gamau gweithredu a gymerir.
- Ymchwiliwch i achos yr anaf a'i adolygu
- Mae anaf amlygiad sylweddol o ffynhonnell y mae'n hysbys bod ganddi Feirws a Gludir yn y Gwaed, neu os nodir

Atodiad 3 - Ffurflen Asesu Risg 1 Claf Ffynhonnell

CYFRINACHOL

I'w defnyddio ar ôl anafiadau offer miniog neu amlygiad

Dylech gynnal y cyfweiliad hwn mewn ardal lle gellir sicrhau cyfrinachedd

Dylai'r asesiad risg claf ffynhonnell gael ei gynnal gan weithiwr gofal iechyd proffesiynol profiadol.

A yw'n hysbys bod gan y *claf/defnyddiwr gwasanaethau ffynhonnell hepatitis C	Ydy / Nac ydy/ Ddim yn Hysbys
A yw'n hysbys bod gan y *claf/defnyddiwr gwasanaethau ffynhonnell hepatitis B	Ydy / Nac ydy/ Ddim yn hysbys
A yw'n hysbys bod gan y *claf/defnyddiwr gwasanaethau ffynhonnell HIV	Ydy / Nac ydy/ Ddim yn hysbys
Os mai YDY yw'r ateb i unrhyw rai o'r rhain, ystyrir bod y claf yn "risg uchel". Os mai NAC YDY yw'r holl atebion, cwblhewch y cwestiynau canlynol (yn seiliedig ar gwestiynau a ofynnir fel mater o drefn i roddwyr gwaed)	
I ddynion – A yw erioed wedi cael rhyw gyda dyn?	Ydy / Nac ydy/ Ddim yn Hysbys
I fenywod - a yw erioed wedi cael rhyw gyda dyn sydd wedi cael rhyw gyda dyn?	Ydy / Nac ydy/ Ddim yn hysbys
A yw ef/hi erioed wedi talu am ryw neu werthu rhyw	Ydy / Nac ydy/ Ddim yn hysbys
A yw ef/hi wedi cael trallwysiad gwaed mewn gwlad y tu allan i Orllewin Ewrop, Awstralia, Seland Newydd, Canada neu'r UDA	Ydy / Nac ydy/ Ddim yn hysbys
A yw ef/hi erioed wedi chwistrellu cyffuriau	Ydy/Nac ydy/ Ddim yn hysbys
A yw ef/hi erioed wedi cael rhyw gyda rhywun sydd wedi chwistrellu cyffuriau?	Ydy / Nac ydy/ Ddim yn hysbys
Os yw'r claf ffynhonnell yn ateb "ydy" i unrhyw rai o'r uchod dylid ei ystyried yn "risg uchel"	

AR ÔL cwblhau asesiad risg:

- Dogfennwch y canlyniad ar **Ffurflen 2**
- Os yw'n **RISG UCHEL** anfonwch **Ffurflen 1 a 2** i'r adran damweiniau ac achosion brys (mewn amlen wedi'i selio gyda'r gweithiwr wedi'i anafu **NEU** drwy e-bost/ffacs diogel at unigolyn a nodwyd yn yr adran damweiniau ac achosion brys)
- Cofnodwch yng *nghofnod y claf – '**mae asesiad o'r anaf amlygiad wedi'i wneud**' ond **NID** y canlyniad, hefyd - Cofnodwch eich enw, rôl swydd a manylion cyswllt
*Yn berthnasol i riant babi yn dilyn anaf i sgriniwr newydd-anedig

Atodiad 4 - Ffurflen Asesu Risg 2 Claf Ffynhonnell Dienw

Os yw'n RISG UCHEL gellir anfon y ffurflen hon drwy ffacs drwy safe haven/ffacs diogel i'r adran damweiniau ac achosion brys y mae'r person wedi'i anafu yn mynd iddi **neu** gallai'r gweithiwr wedi'i anafu fynd â'r ffurflen **mewn amlen wedi'i selio**. Bydd angen copi diogel o'r ffurflen hon ar Iechyd Galwedigaethol hefyd.

I'w chwblhau gan yr ymarferydd sy'n cynnal yr asesiad risg claf ffynhonnell (Ffurflen 1)

Enw'r person sydd wedi'i anafu	
Dyddiad geni	
Galwedigaeth	
Cyflogwr/Adran	
Y man lle digwyddodd yr anaf	
Ymgynghorydd/y sawl sy'n gyfrifol am y claf/defnyddiwr gwasanaethau ffynhonnell	
Dyddiad yr anaf	

Cydsyniad y ffynhonnell heb ei roi, dim asesiad risg ar gael (<i>tanlinellwch neu amlygu os yw'n berthnasol</i>)	Ie / Na
Nid yw'r ffynhonnell yn hysbys A yw'n hysbys bod cleifion wedi'u heintio â BBV yn yr ardal glinigol? A oes cleifion â ffactorau risg sylweddol i awgrymu bod BBV yn bosibl	Ie / Na Ie / Na
Ffynhonnell yn Hysbys Rwyf wedi craffu ar nodiadau achos y claf ffynhonnell a nodwyd	Ie / Na
Rwyf wedi siarad â'r claf ffynhonnell a chynnal asesiad risg	Ie / Na
Canlyniad yr Asesiad Risg A yw'r claf wedi cael diagnosis o haint feirws a gludir yn y gwaed?	Ie / Na
A oes gan y claf unrhyw syndrom posibl sy'n awgrymu haint HIV aciwt	Ie/ Na /Ddim yn hysbys
A yw'r claf yn RISG UCHEL ar gyfer haint BBV?	Ie / Na
Prawf gwaed claf ffynhonnell Ar gyfer cleifion mewnol - a yw'r cais am sampl gwaed wedi'i wneud (i'w drefnu drwy'r clinigydd rheoli)? Do / Naddo (Erbyn hyn, ni ofynnir i ddefnyddwyr gwasanaethau sy'n defnyddio gwasanaethau sgrinio Iechyd Cyhoeddus Cymru gael prawf gwaed.)	
Enw'r ymarferydd: _____ Teitl y Swydd: _____	
Rhif tudalen/cyswllt: _____ E-bost: _____	

Atodiad 5 – Ffurflen Gydsynio i ganiatáu i Wasanaethau Iechyd Galwedigaethol drafod canlyniadau gwaed diweddaraf y claf ffynhonnell.

Rwyf i, (Defnyddiwr Gwasanaethau/Enw'r Claf.....), yn rhoi cydsyniad i Wasanaeth Iechyd Galwedigaethol Ymddiriedolaeth GIG Gwasanaethau Ambiwlans Cymru ffonio Canolfan Feiroleg Arbenigol Cymru/fy nhîm ysbyty i drafod fy nghanlyniadau profion gwaed diweddaraf, i gynllunio'r driniaeth ddilynol orau ar gyfer aelod o staff sydd wedi cael anaf offer miniog neu amlygiad yn ddiweddar wrth ddarparu gofal i mi.

Bydd y drafodaeth a'r canlyniadau'n cael eu cofnodi yn nodiadau'r aelod o staff a fydd yn parhau'n gyfrinachol. Ni fydd canlyniadau fy mhrawf gwaed yn cael eu cofnodi yn fy Nodiadau Sgrinio oni bai fy mod yn rhoi cydsyniad penodol.

Rwyf wedi cael cyfle i ofyn unrhyw gwestiynau yr hoffwn eu gofyn.

Llofnod:	
Enw wedi'i brintio:	
Dyddiad heddiw:	
Dyddiad geni:	
Rhif GIG:	

Atodiad 6 – Gwybodaeth am feirysau a gludir yn y gwaed

Oherwydd risgiau clefydau a gludir yn y gwaed a achosir gan feirws hepatitis B (HBV), feirws hepatitis C (HCV), feirws imiwnoddiffygiant dynol (HIV), a chyfryngau eraill, rhaid i'r holl weithwyr gofal iechyd (HCW) gymryd rhagofalon i amddiffyn eu hunain rhag cysylltiad â gwaed a hylifau risg uchel eraill ac yn enwedig i osgoi anafiadau ffon nodwydd neu anafiadau tebyg eraill.

Feirws hepatitis B

Ar gyfer HBV mae brechiad effeithiol, proffylacsis ôl-amlygiad (PEP) gyda brechlyn +/- imiwnoglobwlin (HBIG) i'r rhai heb eu brechu, a HBIG ôl-amlygiad ar gyfer HCW nad ydynt yn ymateb i'r brechlyn.

Mae HCW sydd wedi brechu sydd wedi datblygu imiwnedd yn wynebu risg isel iawn o haint. Mae gan bersonau heb eu brechu risg o un anaf amlygiad ffon nodwydd neu doriad o 6-30% (yn dibynnu ar y llwyth feirysol) i waed wedi'i heintio â HBV.

Feirws Hepatitis C

Nid oes brechlyn na PEP ar gael ar gyfer HCV ond mae triniaeth effeithiol ar gael i'r rhai sydd wedi'u hamlygu.

Mae'r risg o haint ar ôl amlygiad ffon nodwydd neu doriad i waed wedi'i heintio â HCV tua 1.8%. Nid yw'r risg yn dilyn sblashys gwaed yn hysbys.

HIV

Nid oes brechlyn ar gael ar gyfer HIV ond mae PEP ar gael ond mae hyn yn gofyn am weithredu ar unwaith.

Mae'r risg o haint HIV ar ôl amlygiad ffon nodwydd neu doriad i waed wedi'i heintio â HIV yn isel ar tua 0.3%. Mae'r risg ar ôl amlygiad y llygad, y trwyn neu'r geg yn llai na 0.1%. Nid oes risg o drosglwyddiad HIV lle mae croen dianaf yn cael ei amlygu i waed wedi'i heintio â HIV.

Atodiad 7 - Tabl o dalfyriadau a'r termau llawn y maent yn eu cynrychioli.

Talfyriad	Term llawn
ICC	Iechyd Cyhoeddus Cymru
HBV	Feirws hepatitis B
HCV	Feirws hepatitis C
HIV	Firws imiwnoddiffygiant dynol
A&E	Adran damweiniau ac achosion brys. At ddibenion y ddogfen hon, mae hyn yn cwmpasu unrhyw uned sy'n darparu gofal brys, gan gynnwys Unedau Mân Anafiadau ac Adrannau/Unedau Brys.
OH	Iechyd Galwedigaethol
PEP	Proffylacsis ôl-amlygiad
WAST	Ymddiriedolaeth GIG Gwasanaethau Ambiwlans Cymru
CSF	Hylif Cerebrosbniol
BBV	Feirws a Gludir yn y Gwaed
BI	Bwrdd Iechyd